

Wasbeer

Procyon lotor

Laatste update: 07-10-2022

De wasbeer is een opvallend roofdier. Hij heeft een schouderhoogte van ca. 35 cm en is inclusief staart 70 tot 85 cm lang. Een volwassen wasbeer weegt tussen de 5 - 10 kg. Kenmerkend voor de wasbeer zijn het zwarte masker en de 4 tot 7 zwarte staartringen. Wasberen zijn actief in de schemer en de nacht.

In Nederland vertonen twee soorten een oppervlakkige gelijkenis met de wasbeer: de wasbeerhond (*Nyctereutes procyonoides*) en de das (*Meles meles*). Beide soorten zijn ook grijzig, met een zwart-wit gezichtsmasker, maar bij beide soorten ontbreken de zwarte staartringen. Daarnaast heeft de wasbeerhond een langere, 'rommelige' vacht en maakt hij dus een plompere indruk. De das heeft in vergelijking een veel langere kop. Meer informatie over het uiterlijk van de wasbeer en gelijkende soorten staat in dit [herkenningsfiche](#).

Foto: Steven Pavlov ([Wikimedia Commons CC BY-SA 3.0](#))

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2022

De wasbeer komt voor in onder andere Duitsland, Frankrijk, België, Luxemburg, Tsjechië, Slowakije en Oostenrijk. In Nederland wordt de wasbeer regelmatig waargenomen, waarbij in augustus 2017 voor het eerst een volwassen dier met jongen is gezien.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

Wasberen zijn alleseters en eten vooral voedsel dat eenvoudig te bemachtigen is. Ze eten bijvoorbeeld vruchten, eieren, kuikens en volwassen vogels, vooral watervogels. In het oorsprongsgebied heeft de wasbeer een negatief effect op vogelpopulaties. In Europa is er geen bewijs gevonden dat wasberen een bedreiging vormen voor de soortenrijkdom of voor de aantallen van andere soorten. Wasberen kunnen wel lokaal effect hebben: vooral voor (ernstig) bedreigde soorten kan predatie incidenteel een rol van betekenis spelen.

Effect op ecosystemendiensten

Er zijn geen effecten bekend.

Overige effecten

De wasbeer kan drager zijn van onder andere de wasbeerspoelworm (*Baylisascaris procyonis*). In Duitsland bleek 70% van de wasberen besmet met deze worm; van de wasberen die recent in Limburg zijn gevangen bleek ruim 60% besmet. Hoewel *Baylisascaris* bij de mens niet vaak voorkomt, kunnen de gevolgen wel ernstig zijn: oogklachten en neurologische soms zelfs fatale klachten. Wasberen kunnen behoorlijke schade aanrichten. In stedelijk gebied kunnen ze gebouwen, tuinen, fruitbomen en vuilnisbakken vernielen. Wasberen kunnen huizen binnendringen en schade veroorzaken aan daken.

Schade aan de landbouw kan op bedrijfsniveau groot zijn, bijvoorbeeld schade in stallen, viskwekerijen, boomgaarden en aan maïs en groenten. In Nederland is dergelijke schade nog niet gemeld of bekend.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de wasbeer op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2022

Nadat er lange tijd slechts losse exemplaren in Nederland werden waargenomen, is het aantal wasberen de laatste jaren toegenomen. In Limburg zijn enkele kerngebieden waar zich populaties hebben gevestigd. De provincie Limburg tracht het aantal individuen te beperken, in samenwerking met Duitsland en België.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

Wasberen kunnen in Nederland lokaal effect hebben, bijvoorbeeld op eilanden: vooral voor (ernstig) bedreigde soorten kan predatie door wasberen incidenteel een rol van betekenis spelen.

Er zijn in Nederland geen schadegevallen bekend zoals beschreven bij overige effecten in Europa. Eind 2014 is de wasbeerspoelworm (*Baylisascaris procyonis*) voor het eerst aangetoond in Nederland bij twee dood gevonden wasberen in het wild. Uit een onderzoek in Limburg in de periode 2019-2020 bleek 61% van alle gevangen dieren besmet met de wasbeerspoelworm.

3. Wet- en regelgeving

De wasbeer staat sinds augustus 2016 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

4. Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die deze soort al als huisdier in bezit hadden voordat de Unielijst van kracht werd, mogen de dieren blijven houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten.

De wasbeer kan drager zijn van parasieten en/of andere ziekteverwekkers die voor de mens schadelijk zijn. Vermijd daarom direct contact met deze dieren en de plekken in de natuur waar uitwerpselen liggen.

Provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van eliminatie- en beheersmaatregelen voor soorten op de Unielijst, wat zij kunnen doen samen met water- en terreinbeheerders en anderen. Wasberen kunnen bestreden worden door ze te doden of door ze te vangen en op te vangen. Andere niet-dodelijke beheermethoden staan in dit [rapport](#).

Meldingen van de wasbeer in de natuur, maar ook in de tuin, schuur of in huis (zolder) kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](#). Er is ook een speciaal wasberenmeldpunt: [wasberenmeldpunt.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De wasbeer komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika.

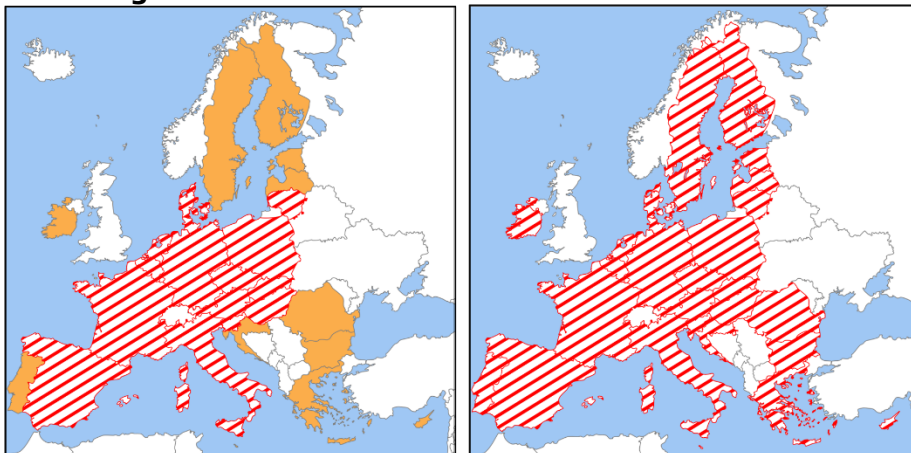
Habitat

Water- en structuurrijke loofbossen, met hopen in bomen of hopen van andere dieren. De wasbeer gebruikt ook schuren, zolders, schoorstenen, als rust- en nestplaats.

Introductieroute Europa

In de jaren dertig van de twintigste eeuw is de wasbeer voor de pelsdierfokkerij ingevoerd in Europa en ontsnapt naar het wild. De wasbeer is in Rusland en Duitsland ook uitgezet vanaf respectievelijk 1934 en 1941.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2022 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: Salgado, 2018; [CABI 2022. *Procyon lotor*](#).

Introductieroute Nederland

De wasbeer mocht tot 2016 worden gehouden als huisdier. De wasbeer is in de Nederlandse natuur gekomen door bedoelde of onbedoelde uitzetting en via secundaire verspreiding uit Duitsland.

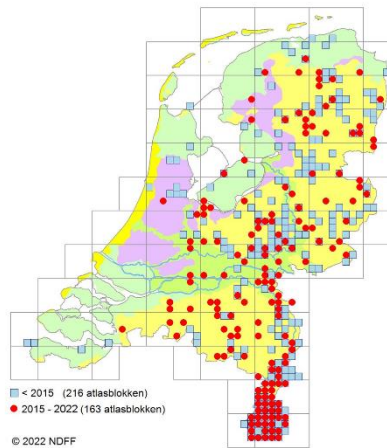
Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2022: de wasbeer wordt in alle provincies waargenomen waarbij het waarschijnlijk vaak gaat om losgelaten of ontsnapte individuen.

In Limburg zijn twee kerngebieden met populaties in het midden en zuiden. Genetisch onderzoek heeft uitgewezen dat de populatie in Midden-Limburg afkomstig is van een lokale ontsnapping. De exemplaren in het zuiden tonen naast een lokale bron ook genetische verwantschap met Duitsland. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor duurzame vestiging op plaatsen waar de wasbeer diverse keren is waargenomen, zoals in de omgeving van Doetinchem of in De Biesbosch.

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 1910

De eerste melding van een wasbeer in 1910 bij Breda betrof een dier dat uit een menagerie in Brussel is ontsnapt. Waarnemingen in de jaren daarna hadden vermoedelijk allemaal betrekking op ontsnapte dieren. De waarschijnlijk eerste in het wild levende wasbeer van Nederland werd in 1960 in Herkenbosch (Limburg) waargenomen.

Verspreiding van de wasbeer in Nederland. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De kans op introductie in Nederland is verminderd sinds de plaatsing op de Unielijst in 2016. Wel zijn er populaties in België en Duitsland, waardoor de dieren door natuurlijke verspreiding in ons land kunnen komen. In de periode 1970 – 1988 is circa 50 keer een wasbeer in Nederland waargenomen, langs de oostelijke grens van ons land. Het lijkt erop dat de aangetroffen dieren afkomstig waren uit Duitsland. De snelheid van verspreiding is berekend op ca. 10 km per jaar.

Als er geen maatregelen worden genomen om de stand te beperken, dan is de kans groot dat de wasbeer zich over een groot deel van Nederland gaat verspreiden. Er is genoeg geschikt leefgebied voor de wasbeer aanwezig.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- Akkermans RW & J.L. Mulder, 2016. Wasbeer *Procyon lotor*. – In: Broekhuizen S, Spoelstra K, Thissen JBM, Canters KJ & J.C. Buys (redactie). De Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12, Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden: 267-269.
- CABI, 2022. [Procyon lotor](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 07-10-2022.
- Delbroek R & R. Janssen, 2018. [Wasbeer in de grensregio](#). Bionet Natuuronderzoek.
- Grift van der EA, Lammertsma DR, Jansman HAH & R.M.A. Wegman, 2016. [Onderzoek naar het voorkomen van de wasbeer in Nederland](#). Wageningen, Alterra.
- Haye la M, Janssen R & R. Delbroek, 2021. [Limburgse wasberen blijken lokaal ontsnapt](#). Kijk op Exoten, nr. 36.
- IUCN, 2017. [Information on non-lethal measures to eradicate or manage vertebrates included on the Union list](#). Technical note prepared by IUCN for the European Commission.
- Nederlands Soortenregister. [Wasbeer](#). Bezocht op 22-9-2022.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), 2017. [Zoönotische pathogenen bij de wasbeerhond en wasbeer in Nederland](#). RIVM Briefrapport 2017-0200.
- Salgado I, 2018. Is the raccoon (*Procyon lotor*) out of control in Europe? Biodiversity and Conservation 27: 2243-2256.
- [verspreidingsatlas.nl](#). Bezocht op 22-9-2022.